

Александар Касаш
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за историју
alkasas@yahoo.com

IN MEMORIAM

БОГУМИЛ ХРАБАК
(11. јануар 1927 – 11. децембар 2010)

Академик и професор више Универзитета, један од можда последњих полихистора у нашој историографији напустио је еснаф историчара скромно, тихо и готово незабележено. Рођен је у Петровграду (Зрењанину) у службеничкој породици од оца Чеха Бохумила и мајке Данице рођене Шупут – Српкиње пореклом из Лике. Још као деветогодишњак објавио је у дечијем часопису *Југословенче* краћу причу „Игра са мачком“. Основну школу учио је у родном месту и Сенти. Октобра 1944. године приступио је народноослободилачкој борби, служећи у Војној управи за Банат, Бачку и Барању, а затим у Шеснаестој војвођанској дивизији. Након демобилисања уписује се на Филозофску групу у Београду, али у другом семестру прелази на историју где је и дипломирао фебруара 1951. године као најбољи студент генерације са тада готово невероватном просечном оценом 9,9. Као студент био је ангажован од 1. марта 1948. године као књижничар у Семинару за националну историју. Дипломирао је јануара 1951. године. За његово будуће научно истраживачко опредељење пресудан је био одлазак у Дубровачки архив 1947. године, али и одлазак у Которски архив 1950. године. Исцрпна архивска истраживања наставио је 1954. године у Задру, Ријеци априла 1958. године, у Венецији крајем следеће године, Паризу у два наврата 1976. и 1977. године, као и у бечким архивима 1986. и 1989. Невероватну истраживачку енергију и упорност испољио је и у београдским и другим локалним архивима где је био чест посетилац. Посао на Филозофском факултету у Београду морао је да напусти због афере око доласка Хазима Шабановића за кога се доказало да је био у усташком покрету, али и из других разлога. Докторирао је у Сарајеву 11. новембра 1957. године са тезом *Дубровачки извоз житарица из Отоманског царства до почетка 17. века*. Краће време је радио као истраживач у Војно историјском институту Југословенске народне армије, а од августа 1958. до септембра 1965. у Одељењу за историјске

науке Института друштвених наука. Своју наставничку универзитетску каријеру започео је по „задатку“ на Филозофском факултету у Приштини где је био оснивач и шеф Одељења за историју осам година. Маја 1978. године изабран је, а јуна исте године потврђен за редовног члана Академије наука и уметности Косова, чији редовни члан је био до њеног укидања 1990. године. Мада су многи чланови Војвођанске академије наука и уметности по аутоматизму постали чланови САНУ, професор Храбак, из више разлога, није „био подобан“ да понесе то признање и привилегије. Од 1. новембра 1979. године прелази на Филозофски факултет у Нови Сад на Катедру за историју где у звању редовног професора држи предмет Општа историја средњег века. Ту је стекао заслужену пензију фебруара 1993. године, мада је то за његов менталитет научног радника била мислена именица. И надаље је наставио са објављивањем монографија (углавном својим средствима), студија и чланака по небројено много историјских часописа, учествовао на научним скуповима са саопштењима, држао предавања у Никшићу, Бања Луци и готово до последњих дана свог живота био посвећен историјској науци. Научна интересовања професора Храбака протезала су се од привредне историје касног средњег века до међународних односа социјалистичке Југославије. Његова библиографија делује импозантно. Објавио је преко четрдесет монографија и скрипти за студенте, али је скоро незамисливо да је објавио скоро шест стотина студија, чланака, прилога и научних осврта. Многи су га сматрали за особењака и занесењака, али је знао да оцени и процени оне колеге за које је био уверен да „њихова наука вреди за једнократну употребу“, како је знао често да коментарише, бирајући саговорнике. Често је знао да каже да компилатори, тј. писци књига на основу туђих научних радова и нису прави историчари, него „преписивачи историје“. Знао је да процени вредне млађе колеге који су своју научну и наставничку каријеру стицали дугогодишњим и упорним архивским истраживањима. Зато није случајно да је понудио Војвођанској академији наука и уметности да се оснује „Фонд академика Богумила Храбака за публикување докторских дисертација“ из области хуманистичких наука одбрањених на Филозофским (Филолошким) факултетима на Универзитетима у Новом Саду, Београду, Бања Луци и Косовској Митровици. Фонд је и основан 27. октобра 2007. године. Средства која је оставио ВАНУ нису мала. Ради се о суми од 1.600.000 динара и 40.004,19 еура. Условио је да Фондом руководи секретар Одељења друштвених наука ВАНУ, један члан тог одељења и члан Одсека за историју Филозофског факултета у Новом Саду (т.ј. писац овог *Internet*-а). До сада је од камата на орочена средства објављено пет докторских дисертација. ВАНУ се професору Храбаку одужила организовањем научног скупа *Панонија-Балкан-Средоземље* поводом његовог 80-ог рођендана и шест деценија научног рада који је одржан у Новом Саду 1. и 2. јуна 2007. године. Академија је исте године и објавила Зборник са овог скупа. Умро је 11. децембра у Београду, а сахрањен 14. децембра, по његовој жељи, на Новобечејском гробљу, поред својих родитеља.